

Багаты талентамі родны край

ШТО БУДЗЕ ЗАЎТРА

Самабытны ансамбль

Цэлы год моладзь Беларусі з нецярпелісцю чакала свайго свята і старанна рыхтавалася да яго. І вось заўтра, нарэшце, адбудзецца адкрыццё першага Усебеларускага фестывалю. У блакітнае неба над Мінскам узляццяць сотні беларускіх птушак і салыцца на ветры флажы рэспубліканскага свята юнацтва.

Наш прыгажун-Мінск да адкрыцця фестывалю прыняў ішоў боным прыгожым і велічным выглядам. Пра свята будучы нагадаць кожная вуліца, плошча, кожны шматпавярховы будынак, любоўна ўпрыгожаныя рукамі моладзі беларускай сталіцы. Тыя юнацкія дэлегацыі, якія даведзюцца сюды на свята на аўтамабільнах на Магілёўскай, Маскоўскай, Слуцкай шашы, пад'язджаючы да горада, убачыць старанна аформленыя і кветкамі. Увесь праспект і вуліцы да вуліцы Свердлова ўпрыгожаць сцяжкі рознага колеру.

А на самай вяршыні тэлевізійнай вышкі будзе запалены шаснаццаціметровы электрычны факел. Які-ж распарадак першага дня фестывалю? Ён пачынаецца маршам-парадам фестывальных калон, якія ад Круглай плошчы пройдуць па праспекту на стадыён «Дынама». Тут і адбудзецца ўрачыстае адкрыццё рэспубліканскага свята юнацтва, на якім будзе ўзняты сцяг і запалены вялікі фестывальны факел. І аднак-жа наўрад ці ёсць сэнс апісваць усе падрабязнасці пачатку свята — лепш паглядзець яго ўласнымі вачыма. Значна толькі адно, што ў шэсці калон прымуць удзел да дваццаці тысяч юнакоў і дзяўчат Беларусі.

Пасля адкрыцця фестывалю ўвесь горад — усе паркі, скверы, тэатры, клубы прадастаўляюць у поўнае распаўсюджанне юнакоў і дзяўчат, і ўсёды іх чакаюць цікавыя, прыгожыя відэішчы, вясёлыя свярпыжы і забаўныя гульні. Ну як, скажам, не пабываць на мастацкіх конкурсах, якія будуць праходзіць у першы дзень свята (з чаць старанна аформленыя і кветкамі). Увесь праспект і вуліцы да вуліцы Свердлова ўпрыгожаць сцяжкі рознага колеру.

Усюды пабываць так ці інакш проста немагчыма. Тут поўны выбар: хочаш — можаш наслухаць спабірніцтвы харавых калектываў ці паглядзець майстэрства танцоўраў. А магчыма каго цікавіць народная і эстрадная музыка — ідзе на канцэрты аркестраў.

У парку імя Чалюскінцаў увечары 30 чэрвеня пачынаюць быць ішчы сустрэча моладзі са старымі большымакі і былымі ўдзельнікамі партызанскага руху. У зялёным тэатры парка імя Горкага адбудзецца сустрэча з відэымі беларускімі пісьменнікамі і паэтамі. А які вялікі бал-маскарад рыхтуецца для юнакоў і дзяўчат у Палацы культуры профсаюза!

На наступныя два дні, першага і другога ліпеня, таксама падрыхтавана нямаля сурпрызаў. Асабліва не забудзе абавязкова пабываць першага ліпеня на сельгаспадарчым святочным кірмашы ў парку імя Чалюскінцаў, дзе над галоўным уваходам, ўпрыгожаным беларускімі рукамі, з'явіцца надпіс: «Запрашам на наш фестывальны кірмаш!»

Заўтрачы першага ліпеня на сустрэчы з вучонымі і акадэмікамі Беларускага ведавання творчыя народныя паэтаў Яны Купалы і Якуба Коласа, прымеце ўдзел у спабірніцтвах на настольнаму тэнісу, шашках, шахматах, паглядзець футбольны матч. Апрача вярхоўнага балу ў ўсіх плошчах сталіцы, у ламашанні опернага тэатра адбудзецца сустрэча беларускай моладзі з дэлегацыямі братніх саюзных рэспублік.

дзе за прылаўкамі разам з прадаўцамі будуць гандляваць беларускія паэты і празаікі. Ішчы нямаля цікавага і незвычайнага прагледжана праграмай. Але ўсё гэта прадастаўляецца на асабісты погляд удзельнікаў свята.

Г. ЗАГАРОДНІ.

У першы падрыхтоўкі да фестывалю ў розных раёнах рэспублікі нарадыліся новыя самадзейныя калектывы. Да іх маладых калектываў мастацкай самадзейнасці адносіцца і Бабруйскае ансамбль песні і танца. З часу стварэння ансамбля не прайшло ішчы і года. У пачатку пры клубе промкааперацыі Бабруйска існавалі два зусім розныя невялікія гурткі — харавы і танцавальны. І вось у кіраўніка В. Шурына ўзнікла думка іх аб'яднаць, каб мастацтва адной творчай групы дапаўняла майстэрства другіх выканаўцаў. З гэтай мэтай на базе самадзейнага клуба і быў створаны агульнараёндскі ансамбль песні і танца. Новы ўдзельніцаў прымаў пасля мясцовага конкурсу.

Удзельнікі брэскага абласнога фестывалю заўдзячы Пружанскай райбібліятэцы М. Дарача і калгаснік К. Рой. Фото Ф. Бачылы.

Мастацкі кіраўнік распарадаваў для ансамбля праграму тэматычнага тэатральнага канцэрта. Прапанова пабудавана была на нацыянальным сучасным матэрыяле і адрэагаваным сустрэга кіраўніцтва ансамбля. Тут шырока скарыстаны беларускія народныя песні і танцы. Самае ж галоўнае, што яны выгледваюць не асобнымі ўстаўнымі нумарамі, а звязанымі паміж сабой адной сюжэтнай лініяй, песня пераплітаюцца адна з другой і маюць агульнае тэматычнае развіццё. Напрыклад, калі дзяўчаты вядуць на калгасным свяце «Беларускі карагод» яны тут жа спяваюць народную песню «Рэспубліка руха пры дарозе». Таксама і з іншымі песнямі і танцамі. Кампазітар У. Алоўнікаў спецыяльна напісаў для калектыву музыку да частушак і новую харавую песню «Добры дзень».

Цяпер калектыву набыў сваё творчае аблічча, самабытнасць. С. ГРАБЕНШЧЫКАУ.

МАСКВА—СЭРЦА МІРУ

Музыка і словы С. Каралёва

Тэма марша

mf Доб-рыдзень на-ша Маск-ва за-ла-та-я! Чу-ем твой го-лас мы

cresc. СЭР-ЦА МАС-ВА-ІМ, ПІШУ-КА-Ю ЕЇ НАД-ІМ ЛЕІ ПРА-Я-ТА-Е, ШАС-ЦЕ НА-РОД НА-Е

pp Чу-ец-ца ў ім. Над Мас-квой ма-ла-дой но-выя аг-ні ша-ля-ц-ца ўзі-ха-ц-ць

cresc. ля Кра-м-ля-сця-гі. Сла-ва мі-ру мы ня-ем, Дру-ж-бу вец-ну-ю ку-ем.

pp Мы та-бе ста-лі ца-пры-са га-ем, Пра-ца-ваць па ле-нін-ску жа да-ем.

cresc. НА-ША РА-Д-ЗІ МА-ДА-РА-ГА Я — СЭР-ЦА МІ-РУ МАС-КВА

ff — КВА!

Добры дзень, наша Масква залата!
Чуем твой голас мы сэрцам сваім,
Пышкаю ён над зямлёй пралітае,
Шчасце народнае чуеца ў ім.

Прыпеў:

Над Масквой
Маладой
Новай агні,
Шаласяць,
Зіхаліць
Ліх Крэмяля сцягі.
Славу міру мы няём,
Дружбу вечною куём.
Мы табе, сталіца, прысягнем.

Прававаць па-ленінску жадаем,
Наша Радыма дарагая,
Сэрца міру—Масква!
Свяціць агні на нашым карнавалі,
Рукі спялялі мы ў гэтай начы,
Сёння мы дружбаю сэрцы з'ядналі,
У дні фестывалю мы ўсе—масквічы

ПРЫПЕЎ:

Кожныя моладзі шумнай патокай,
Кожныя можа вядома тут нам,
Волга, Ягды і Дунай сцяваюкі,
Ляшчыца ў маскоўскіх яны акіяны.

ПРЫПЕЎ.

Пераклад Адама РУСАКА.

Пранікнёнае слова

Канцэрт вельмі запігнаўся. Ды і праграма складалася была даволі аднастайна: песні, танцы, зноў песні, зноў танцы. Прычым канцэрт праходзіў на адкрытай пляцоўцы. Нясколькі гадзін паступова то па адным, то невялікімі групамі пакідалі пляцоўку.

І вось на змену танцам і спеваным выхадзілі маладыя чалавек, павольна, крышчу пахіставаючы, вылазілі на сярэдзіну сцэны і пачынае чытаць. Спачатку байку «Хам» Эдуарда Валасевіча, затым гумарыстычнае апавяданне Кандрата Крапівы «Расціце—не агітайцеся». Здавалася-б, пяцёр і астаўні гадзінчкі пакінуць пляцоўку, бо хіба можна будзе зацікавіць байкай ці апавяданнем, калі ўжо столькі было паслухана песень, прагледжана танцаў і калі многія з іх не згадвалі ўдзельніц у сэрцах гледачоў? Але праба было бачыць, як ажыўліліся гледачы пасля першых ролік чытальніка, як паступова ўсё больш збіралася на пляцоўцы слухачоў, як актыўна рагавалі яны на кожнае слова. Хутка чытальнік нібы зусім знік з вачэй — яго проста перастаналі заўважаць. А перад кожным разгортваліся падзеі, аб якіх гаварылася са сцэны.

Выступалі нікі не майстар-прафесіяналы мастацкага слова. Усё гэта адбывалася на не так даўно праішоўшым раённым фестывалі ў Радзівішчых, а чытаў творы са сцэны работнік мясцовага райпромакміна Іосіф Калыда. І чытаў проста, як

чытаюць і многія іншыя ўдзельнікі мастацкай самадзейнасці. Але як гучала ў Калыды слова! Савітавіе, мілагучнае, самабытнае народнае слова, якое гаварыла аб рэчах з найтанчэйшымі адценнямі, якое пранікала ў душу прысутных, будзіла пачуцці, выкідала адвадзены настрой.

Вось Калыда чытае апавяданне Кандрата Крапівы «Расціце — не агітайцеся». Чытае спіла, галоўную ўвагу накіроўваючы на слова, на думкі пісьменніка. Ды і «чытае» тут сказана не зусім правільна. Калыда проста раскавае гісторыю, якая з ім адбылася, раскавае з добрай усмешкай, з нейкім асабістым задушевным, цёплым гумарам. Раскавае пра сваю крыўду на швейпрамаўскіх работнікаў за тое, што не можа ніяк знайсці на свой рост вопратку. І сам пачыра крэмляцкі і выкілае «Гэтае пачуццё ў гледачоў. Яны не толькі ад душы смяюцца, але і абурваюцца.

Можна, вядома, было-б і «спрадрацца» да самадзейнага артыста, зрабіць прафесіянальна заўвагі, нават пакрытыкаваць. Але лепш прывядзем словы гледачоў, якія гаварылі пасля выступлення.

— Так яно і ёсць.

І думалася, у гэтай лаканічнай і сціплай ацэнцы самае шчырае прызнанне і апавядання Крапівы, якое не астарала ад часу, і чытальніка.

Так, вялікая гэта сіла—мастацкае слова!

В. САМАРІН.

Гучаць фестывальныя песні...

Высокародныя пачуцці, думкі і спадзяванні нашай моладзі, якая скарае прыроду і заваявае вяршыні навукі і мастацтва, з вялікім натхненнем усвоілі самадзейныя кампазітары Беларусі ў сваіх фестывальных песнях.

На Віцебшчыне шырока распаўсюдзілася песня «Ані фестывалю В. Сірноў. Добрыя песні створаны на Магілёўшчыне і Гродзеншчыне, у Маладзечанскай і Брэскай абласцях. Але асабліва багатая самадзейныя песеннікі твораі Мінічына. Тут у многіх раёнах моладзь спявае песні, складзеныя мясцовымі аўтарамі. Гэта «Удзельніца фестывальнага» (муз. А. Абіндэра), «Клецака фестывальнага» (муз. Каушубы), любанская—«Нас, моладых, кіча прастор» (муз. Якавенкі).

Шырока папулярная песня «Масква — сэрца міру», створаная да фестывалю мінскім самадзейным кампазітарам, выкладчыкам інстытута за межамі мю С. Каралёвым.

Нагледачы на занятцы ў інстытуце, С. Каралёў многа часу аддае стварэнню музыкі і паэтычных тэкстаў. Харавы калектыв інстытута ахвотна бярыцца за разуванняе яго творай. Цесная сувязь самадзейнага кампазітара з выканаўцамі дапамагае ствараць песні найбольш даходлівыя і простыя па форме і зместу. Так было і з песняй «Масква — сэрца міру», якая атрымала высокую ацэнку журы рэспубліканскага музычнага конкурсу.

дзія Бураўкіна і ішчы 24 маладыя паэты і пісьменнікі сталі лаўрэатамі Усебеларускага фестывалю.

На конкурс паступіла звыш тысячы твораў вышляенага і прыкладнога мастацтва. Сярод 23 удзельнікаў конкурсу, якім прысвоены ганаровыя званні лаўрэатаў, калгасніца В. Кудло з Маладзечанскай вобласці — аўтар твораў сурэтаж і пакрываў, калгаснік С. Бык з Гродзеншчыны — аўтар скульптурных у дрэве «Тры пакалення».

Упершыню праведзен рэспубліканскі конкурс на лепшае мастацкае фото. З двухсот фатаграфій адзначаны работы В. Баранюскага, І. Ахрэма, Г. Спінфаскага.

У маі г.г. у Мінску адбыліся рэспубліканскія конкурсы выканаўцаў. Два дні на сцэнах Палаца профсаюзаў, тэатра юнага гледача, клуба трэста змаганне маладых самадзейных і прафесіянальных артыстаў. Пасля стараннага адбору 50 удзельнікаў гэтых конкурсаў рэспубліканскае журы прысвоіла званні лаўрэатаў. Частка творчай моладзі ўзнагароджана ганаровымі граматамі ЦК ЛКСМБ і Міністэрства культуры БССР, а таксама пуцёўкамі на VI Сусветны фестываль. Лепшыя выканаўцы атрымалі права ўдзельнічаць ва ўсеагульных конкурсах.

Завтра ў Мінску адкрываецца рэспубліканскае свята юнацтва. Адначасова будуць працягвацца конкурсы харавых і танцавальных гурткоў, народных і эстрадных аркестраў, ансамбляў песні і танца, мастацкіх агітбрыгад. Калі сталі быць калектываў Беларусі будуць аспрэчаны права выканаўца лаўрэатаў Усебеларускага фестывалю. 2 ліпеня ў тэатральнай зале вуртовага Дома афіцэраў перажоміць атрамваюць лаўрэатаў прыяз.

Ю. КЛАДУХІН,
намеснік загадчыка аддзела прапаганды і агітпарты ЦК ЛКСМБ.

Квітнее творчасць маладых

Усяго адзін месяц адзяляе нас ад пачатку VI Сусветнага фестывалю моладзі ў Маскве.

Совецкія артыстычныя і спартыўныя дэлегацыі прымаюць актыўны ўдзел у конкурсах, канцэртах і ішчых мерапрыемствах папрэдных ішчы сусветных фестывалю, якія адбываюцца ў Ізрае, Будапешце, Берліне, Вухарэне і Варшаве. Але ніколі ішчы падрыхтоўка да гэтага традыцыйнага свята юнацтва не наслала такога масавага характару, як цяпер. І не дзіўна: сёння наш народ урачыста адзначае саракагоддзе Вялікага Кастрычніка. Па-другое, шосты Сусветны фестываль упершыню будзе праходзіць у Совецкім Саюзе.

Падрыхтоўка да першага Усебеларускага і шостага Сусветнага фестывалю выгледзіла да творчасці моладзі тысячы нашай адольнай моладзі, з'явілася магучым іштормкам далейшага росквіту нашага мастацтва.

Дзеянне рыхтоўцы да гэтага свята і моладзь Совецкай Беларусі. Тэры фестывалю адбываецца ў нашых вёсках, на прамысловых прадпрыемствах, у школах і вышэйшых навуковых установах. Вынікі раённых, абласных і гарадскіх фестывалю будуць падводзіцца заўтра ў Мінску.

За апошні час у рэспубліцы нарадыліся новыя самадзейныя маладзёжныя калектывы, выдзелена шмат адольных выканаўцаў. Многія калектывы дасягнулі высокага творчага ўзроўня. Так, створаныя ў мінулым годзе хор Шінскага гарадскога Дома культуры, Бабруйскае ансамбль пес-

ні і танца, хор Мінскага Палаца культуры профсаюзаў будучы спабірніца на рэспубліканскіх конкурсах з такімі вядомымі ў Беларусі калектывамі, як Азершчынікі і Турэўскія народныя хоры Гомельскай вобласці, харавая капела калгаса «Сяля Советаў» Новагрудскага раёна Гродзенскай вобласці.

Разам з мастацкай самадзейнасцю на рэспубліканскім фестывалі і ў конкурсах выступаюць маладыя прадастаўнікі нашага прафесіянальнага мастацтва. Сярод іх—Беларускі народны хор, створаны ў асноўным з былых удзельнікаў мастацкай самадзейнасці. Наш калектыв наядуна вярнуўся з гастрольнай паездкі. Ён выступіў з канцэртамі ў гарадах Прыбалтыкі і Ленінградзе. Гледачы дзіла прымаюць беларускую песню і танец.

Жаночы актёр адзначаны дыпламам першай ступені за выкананне нацыянальных народных мелодый і выдучаны на ўсеагульным конкурсе салістаў і ансамбляў малых форм, які будзе праходзіць у Маскве адначасова з Усебеларускім фестывалем. У рэспубліканскім конкурсе прыме ўдзел наша танцавальная група, якая выканае «Лянок», Беларуска-калгасную польку» і ішчыя танцы. Хочацца пажадаць як артыстам нашага хору, так і пасланцам усіх раёнаў Беларусі вялікіх поспехаў у творчым спабірніцтве.

Г. ЦІТОВІЧ,
народны артыст БССР, мастацкі кіраўнік Беларускага дзяржаўнага народнага хору.

Дружбы сцяг—вышэй!

Вялікая дружба згуртоўвае людзей і служыць зарукай у барацьбе за ішчыце і радасць у жыцці. Такая дружба здаўна маюцца паміж двума блізкімі суседзямі—беларускім і літоўскім народамі. Нас, беларусаў, заўсёды гасцінна прымаюць на літоўскай зямлі, і, наадварот, не праходзіць ні адной урачыстасці ў нашай рэспубліцы, каб не запрашаліся сюды госці з Літвы.

Асабліва моцна падружылася моладзь нашых рэспублік цяпер, калі па ўсёй краіне праходзяць свята юнацтва. У гонар шостага Сусветнага фестывалю моладзі і студэнтаў у Маладзечанскай вобласці была праведзена асафета культуры. Нашы работнікі ўрачыста ўручылі—яе літоўскім сябрам. І там асафета прышла ішчы большым размахам.

Юнакі і дзяўчаты Імянчынскага, Новазыльнскага раёнаў Літоўскай ССР і Ашмянскага, Юрашскаўскага і Смагонскага раёнаў нашай вобласці цікава правалі ў Ашмяншчэ дружба, на якім абмяняліся думкамі аб свайб працы і жыцці, абвядаліся ішчы больш узамініццё барацьбу за мір. Мінск наведалі самадзейныя калектывы Літвы. А мы выступілі са справядлівымі канцэртамі перад працоўнымі Вільнюса, Каўнаса, Шаўляя.

Такі свосааблівы абмен канцэртнымі праграмамі творча забягае самадзейных артыстаў, дапамагае росці ў майстэрства і ў той-жа часе да вялікае эстэтычнае задавальнення гледачам.

Будучы вясной гэтага года ў гасцях у сваіх дарагіх суседзях, мы сардэчна запрапілі іх прыехаць да нас і паказаць сваё самабытнае нацыянальнае мастацтва. І вось зусім наядуна маладзёжыцца з радасцю сустрэкалі самадзейныя калектывы Удэнскага раёна Літоўскай ССР—змяшаны хор профсаюза медыцынскіх работнікаў і ансамбль народнай

песні і танца гарадскога Дома культуры.

Удзельніцаў самадзейнасці з Літвы на мяжы брацкіх рэспублік сустрэла наша калона матацкістаў і прадастаўнікі грамадскаці Маладзечна. І дзе-б потым госці ні праяздакі, ім усёды наладжвалі ішчыры прыём.

Цёплая сустрэча была наладжана пасланцам літоўскага народа ў Маладзечанскім гарадскім Доме культуры, дзе па наменчанаму маршруту яны давалі свой першы канцэрт. Жадаючых пазнаёміцца з літоўскімі песнямі і танцамі знайшлася вельмі многа. Удэнскі хор профсаюза медыцынскіх работнікаў (кіраўнік П. Вучыс) выканаў песню «Сталачык» Каросае і лірычную народную песню «На другім баку возера» ў апрадоўдзі Жыдзевічуса. Вялікім поспехам карысталіся і творы сучасных літоўскіх кампазітараў: «Галубок» Саснаўскаса, «Юнацтва» Дварэнаса, «Развітанне з гаём» Шымкуса і ішчыя.

Маладзечанская вобласць блізка пазнаёмілася з творчасцю ансамбля народнай песні і танца, хараграфічнага калектыву і жаночага ваяльнага секста. Кожны нумар у іх выкананні—гэта жыўныя круціцы народнай мудрасці, прыгажосці і прывабнасці.

Літоўскія госці ўдзельнічалі ў раённых фестывалюх у Вілейцы і Паставах. Праяжджаючы каля возера Парач, удзельнікі самадзейнасці зрабілі прыпынак і сустрэліся з мясцовымі рыбакамі.

У літоўцаў і беларусаў надоўга застаюцца самыя добрыя ўспаміны пра гэтыя незабыўныя сустрэчы. Непарушная шчыра дружба паміж нашымі народамі будзе жыць вечно.

О. ДЫГАЙЛА,
дирэктар Маладзечанскага абласнога Дома народнай творчасці.

НАШЫ ЛАЎРЭАТЫ

Тысячы маладых спевачоў, танцоўраў, музыкантаў, мастакоў, кампазітараў, паэтаў з розных каліноў нашай рэспублікі спабірніцтва за права ўдзельнічаць ва Усебеларускім фестывалю моладзі. На прадырэмствах, у калгасах, МТС і саўгасках, у гарадах і раённых цэнтрах праводзіліся конкурсы, наладжваліся выступкі.

Усяго ў рэспубліцы было абвядзена 18 розных творчых конкурсаў. Юнакі і дзяўчаты дэманстравалі сваё майстэрства ў спевах, танцах, музы-

цы, спрабавалі свае сілы ў стварэнні літаратурных і музыкальных твораў, жывапісу і скульптуры. У спабірніцтва было ўдзельніча многа калектываў — харавых, музыкальных, хараграфічных, народных і эстрадных аркестраў, мастацкіх агітбрыгад.

Толькі ў аднас журы рэспубліканскага музыкальнага конкурсу паступіла звыш 200 фестывальных песень і маршаў. Пераможцамі прызнаны малады кампазітар М. Шумілін—аўтар «Мінскага вальса» і «Маладзёжнай фестываль-

ЦКАВАЕ ВЕРШАВАНАЕ АПАВЯДАННЕ

Тры суседнія вёскі здаўна свярэліся з-за невялікага ўчастка зямлі, на якім павілі жылі. Ні мясцовыя ўлады, ні суд не маглі ўладзіць справы: усім тром вёскам у асноўнай меры патрабаванні былі выган, яны мелі аднолькавыя правы на яго. Выган па-ранейшаму вылікаў бяскоштыя справы і бойкі. І вось дзед Гудзец накіроўваецца ў Маскву хадаком да Леніна, каб расказаць Вязьміру Ільчы аб сваёй сялянскай нястачы і прасіць яго перадаць выган у карыстанне сялянам роднай вёскі.

Так пачынаецца вершаванае апавяданне Максіма Лужаніна «Хадох», надрукаванае ў красавіцкім нумары часопіса «Полымя». Паэт не дае аўтарскай характарыстыкі герою, не апісвае яго вонкавага выгляду. Пазнаёмішы чытача з перагісторыяй галоўнай падзеі — наведаннем Гудцом Брэмля і яго гутаркай з Леніным і Калініным, — аўтар вядзе апавяданне героя аб гэтай незабытай падзеі. Тут ярава і разквітаецца вобраз героя, характэрныя рысы якога выяўляюцца ў падрабязнасцях і дэталіх апавядання. Вось, напрыклад, якія падрабязнасці запамінаюцца яму з прыбыцця ў маскоўскай гасцініцы:

Бялізна — страшна лечы:
Бялотака, як снег,
Пад ёй спружына крэкча,
Калі рукой кранеш.

Хіба-ж не сведчыць гэта аб беднасці і непаладах у хаце героя? Чалавек, які жыве ў добрых умовах, не зьявіў бы такой увагі на дабротную пасцель. І як адчувацца відавядуша дэбраты і прастадушнасць дзеда, калі ён прынаму крэмілёўскім вартавым пасцітаць сварака са сваіх дарожных прыпасаў! Падобныя падрабязнасці ствараюць канкрэтнае ўяўленне аб асобе героя.

Вельмі характэрна, што гэты стары селянін-бядняк, за плячымі ў якога доўга жыццё ў пастаянным прытэчце і беднасці, не адзігаліцца аказанні яму гасціннасці і ўвазе, прымае гэта як належнае; бо ён зьяўляецца не проста да высокіх дзячоў, а ў асобе Леніна і Калініна зьяўляецца да сваёй народнай ўлады. Ён так і гаворыць на прыёме ў Крэмлі, калі яго запрашаюць сесці:

— Ну, што-ж, — кажу, — я сяду,
Так ледзя гаварыць.
Вы-ж нашай улада,
А мы — гаспадары.

Паміж Леніным, Калініным і дзедам Гудцом адбываецца цёплая, шчыра гутарка. Ленін не толькі уважліва выслушаў просьбу, з якой прыйшоў да яго хадок з дэкай беларускай вёскі; яго жыва цікавілі думкі і меркаванні Гудца, цікавіла, як жыве беларуская вёска.

Да Леніна дзед Гудзец прыйшоў з просьбай аб выгане. Але Вязьмір Ільчы накіроўвае яго думкі ў зусім новым для яго напрамку: лепш за ўсё па сярэдняй зямлі рабыць грамадскі сад для карысці дзяцей і дарослых усіх трох вёсак. Што-ж датычыць памы, дык для гэтага дзяржава выдзеліць дадатковыя ўчасткі зямлі. Аднак гэта не выхад са становішча; шлях

да заможнага жыцця для працоўнага сялянства — у калектыўным выдзяненні сельскай гаспадаркі.

Вяртаецца дзед Гудзец дадому ўжо зусім іншым чалавекам. Гутарка з Леніным раскрыла яму вочы на адныя правільнае вырашэнне сялянскага пытання. Ён зразумеў, што не ў выгане справа, што будучыня яго вёскі залежыць ад кароннай перабудовы жыцця. Дзед Гудзец становіцца ініцыятарам і агітатарам аб'яднання сялян для сумеснай апрацоўкі зямлі.

Паэт стварыў жыццёвы вобраз старога селяніна-бядняка перыяду першых год пасле Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі. Ён праўдзіва паказвае вобраз Леніна такім, якім яго ўбачыў і запамінуў дзед Гудзец, такім, якім ён жыве і вечно будзе жыць у народнай памяці, — мудрым і сціплым, вялікім і вельмі простым у абходжанні з людзьмі, дарогім і блізікім, які ўмеў не толькі вучыць і выхоўваць працоўных, але таксама выслухоўваць і даць ім думкі і разважанні. Не выпадкова дзед Гудзец, успамінаючы гутарку з Леніным і Калініным, між іншым гаворыць, што ён дапамог ім вырашаць дзяржаўныя справы:

І так я ў розных справах
У трых я дапамог,
Жыццё ўсе дзяржавы
Разважылі мы ўтрох.

Пры чытанні апавядання Лужаніна нам здаецца, што аб сваёй гутарцы з Леніным расказае імяна дзед Гудзец, а не аўтар. Пэсьменнік глыбока пранік у мысленне, у свет пачуццяў і ўяўленняў героя. Ён добра перадае ў паэтычнай форме каларыт жывой народнай мовы. Дастаткова спадасціла хоць-бы на тое, як расказавае дзед Гудзец аднавяскоўцам пра крэмілёўскую пар-тэрмату:

А гэтая гармата,
Каб раз адзін цяла,
Не палічыў-бы страты,
Не накупляўся-б шкла.

Так сакавіта, вобразна, свежа, ярка і паэтычна гукаць многія радкі гэтага невялікага вершаванага твора. Яны «самі па сабе ўкладваюцца ў нашу памяць, запамінаюцца лёгка і трывала.

У творы Лужаніна ўдала спалучаюцца вартасці звычайнага апавядання і сапраўднай паэзіі.

Трэба ўказаць на адну слабасць твора. Пад канец гаворка Гудца змяняецца гаворка самога аўтара. І гэтыя апошнія строфы, дзе аўтар ад свайго імя перадае, што адбылося ў вёсцы пасля вяртання дзеда Гудца з Масквы, значна слабейшыя за папярэднія. У іх — толькі павадмаленне аб падзеях.

Апавяданні ў верхах не часта паяўляюцца ў друку. Несумняненна творчая заслуга паэта Лужаніна — стварэнне ў гэтым жанры цікавага мастацкага твора, які з поўнай падаставой можна аднесці да значных твораў беларускай паэзіі апошняга часу.

П. ШАБЛІНСКІ,
Віцебская вобласць,
Дрысенскі раён,
каляс «Роскіт».

Рабочыя абмяркоўваюць аповесць

Нядаўна ў клубе завода штучнага валакна ў Магілёве адбылася канферэнцыя чытачоў па апавесці П. Шасперыкова «Камемень за камемень». Аўтар у сваёй кнізе расказвае аб аднаўленні і будаўніцтве пасля Вялікай Айчыннай вайны імяна гэтага завода. Канферэнцыя, на якой разам з моладдзю прысутнічалі ветэраны працы, што ўдзельнічалі ў аднаўленні завода, прайшла актыўна. Загадчык кабінета партыйнай асветы тав. Багайчук у сваім выступленні сказаў, што аўтар праўдзіва адлюстравуе ўладу партыйнай арганізацыі ў гэтым ход будаўніцтва. Тав. Багайчук падкрэсліў, што ў кнізе ўдала паказана барацьба за асаўненне новай тэхнікі, за высокую прадукцыйнасць працы; растуць і мужнеюць такія людзі, як камсамольцы брыгады Валі Сакаловай.

Малады асабіста падабаецца галоўны герой аповесці Анатоль Юрцаў, малады інжынер, які з юнацкім энтузіязмам змагаецца з кансерватызмам такіх работнікаў, як Дубіна і да іх падобныя.

Педагогі школы рабочай моладзі завода г. т. Бельскай і Глухоўскай расказалі біяграфію аўтара, пазнаёмілі ўдзельнікаў канферэнцыі з героямі кнігі.

Студэнтка педінстытута Жураўлёва адзначыла, што аўтару ўдалося намаляваць запамінальны партрэт адмоўнага героя — «хрыста Дубіна і бязвольнага, палахлівага прабабу Кружаева, які пад уплывам сакратара партбюро тав. Корнея паступова ператвараецца ў сядомага чалавека.

Старожылы завода тт. Смычка, Машкоўскі, Смуруў падзяліліся ўспамінамі аб падзеях тых дзён, якія апісаны ў апавесці.

У заключэнне выступіў аўтар кнігі Пётр Шасперыков. Ён расказаў, як працаваў над апавесцю. Зараз ён збірае матэрыял для новай кнігі аб гісторыі гэтага прадпрыемства.

Удзельнікі канферэнцыі пажадалі яму поспехаў у далейшай творчай рабоце.

Н. КАРАБЕВІКОВА.

На кніжнай паліцы

У Дзяржаўным выдавецтве БССР выйшлі ў друку і паступілі ў продаж наступныя кнігі мастацкай і дзіцячай літаратуры:

Іван Няхода. «Вясёлыя каруселі». Пераклад з украінскай мовы А. Бяляцка. Малюні Ю. Пучыскага. Тыраж 8 тыс. экз., стар. 72. Цана 1 руб. 25 кап.

Н. І. Анціпенка. «Святая юнацтва». На рускай мове. Літаратурная апрацоўка В. Матвеева. Мастак В. Харушкі. Тыраж 5 тыс. экз., стар. 48. Цана 55 кап.

Сымон Баранавіч. «Калі ўздохне сонца». Раман. Прадмова Яні Казеці. Мастак Г. Кішчынскі. Тыраж 10 тыс. экз., стар. 204. Цана 4 руб. 95 кап.

Алесь Дончанка. «Блакітная трубка». Пераклад І. Сакалоўскага. Малюні І. Гольдана. Вокладка П. Калініна. Тыраж 20 тыс. экз., стар. 16. Цана 60 кап.

Браніслаў Спрычын. «Над кручамі Сожа». Вершы. На рускай мове. Мастак С. Змітровіч. Тыраж 4 тыс. экз., стар. 104. Цана 2 руб.

Говард Фаст. «Апошняя мяжа». Пераклад Ул. Шахаўца. Ілюстрацыі О. Верэйскага. Афармленне А. Салеткі. Тыраж 10 тыс. экз., стар. 244. Цана 6 руб. 40 кап.

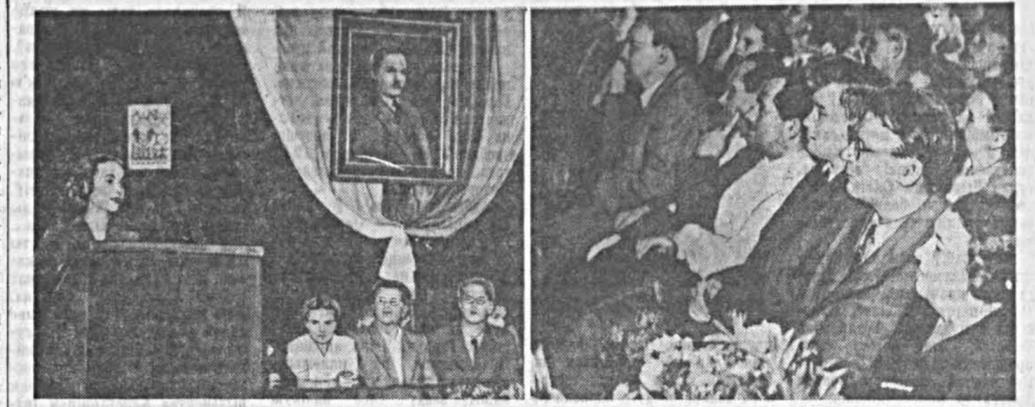
А. С. Пушкін. «Казка пра папа і пра работніка яго балду». Пераклад А. Якімовіча. Малюні А. Волкава. Тыраж 50 тыс. экз., стар. 16. Цана 70 кап.

А. Дорахаў. «Сто паслуханным рук». Пераклад А. Паўловіча. Малюні П. Асоеўскага. Вокладка П. Калініна. Схемы Л. Яніскага. Карты А. Каткоўскага. Тыраж 10 тыс. экз., стар. 160. Цана 3 руб. 40 кап.

Г. Колас. «Тэатры Беларускай ССР у другой «Прыбалтыйскай тэатральнай вясне». Тыраж 4 тыс. экз., стар. 80. Цана 1 руб. 55 кап.

«Сродкі краі». Бібліятэчка Беларускага наркаса і апавядання. У зборнік увайшлі наркасы Парысы Ушчынскі, А. Яновіча, В. Саманова, А. Рылькі, апавяданне Мікалая Лупскава. Тыраж 10 тыс. экз., стар. 40. Цана 40 кап.

Купалаўскія дні ў Польшчы

На купалаўскім вечары ў Беластоку. З дакладам выступае Вера Ляўчук.

Творчасць Яні Купалы (хоць многія з яго твораў не перакладзены на польскую мову) карыстаецца ў Польшчы вялікай папулярнасцю і прызнаннем. Ідзі твораў Яні Купалы ўсім зразумелы і блізкія, бо ён адлюстравуе ў іх мары і імкненні ўсё працоўных людзей. Творчасць народнага паэта выйшла далёка за межы Беларусі, і Яні Купалу — глыбока нацыянальнага беларускага паэта — па праву могуць лічыць сваім

віла спектаклі моладзь вёскі Поўднёвы Остраў Сакоўскага павету, Гарадка Беластоцкага павету і іншых вёсак і гарадоў. Многія паэтычныя творы Яні Купалы перакладзены на польскую мову і вядомы шырокаму чытачу. Вось частку купалаўскія вечары, выстаўку твораў паэта ў музеях, бібліятэках, клубах прыцягваюць увагу шырокіх колаў працоўных краіны.

З асаблівай увагай рыхтаваліся да святкавання купа-

Пасля многіх выступленняў беларускі драматычны гурток Антона Ігравіча Кавальчука паказаў спектакль па намямелі Яні Купалы «Прымакі». Вечар закончыўся канцэртамі, у якім прынялі ўдзел Беларускі народны хор пад кіраўніцтвам праф. Людміла Іванавіча Панько і танцавальныя калектывы пад кіраўніцтвам Тацяны Мікалаўны Пяжэўскай.

Адбыліся таксама вечары і ў іншых гарадах і вёсках Польшчы.

Амаль усе польскія газеты надрукавалі матэрыялы, прысвечаныя 75-й гадавіне дзяржавы Яні Купалы. Акрамя таго, былі арганізаваны перадачы па радыё, гутаркі з працоўнымі аб жыцці і творчасці народнага песняра.

У гэтыя дні вобраз Яні Купалы, яго творчасць сталі яшчэ бліжэйшымі ўсёй грамадскай народнай Польшчы. А значыць, яшчэ бліжэйшым стаў беларускі народ, яго жыццё, яго творчая праца. Сустрэчы насельніцтва Польшчы з дэлегацыяй Савецкай Беларусі выліваліся ў маніфестацыі за мір і дружбу паміж польскім і беларускім народамі.

М. БАРАВІК,
М. МАТЭЙЧУК,
Г. Беласток.

Беларускі народны хор у Беластоку. Кіраўнік — Людміла Панько.

песняром працоўнага ўсёх краін. Для пабудовы лепшага і шчаслівейшага жыцця, аб якім ён так марыў і за якое так адана змагаўся, і сёння натхняе мільёны працоўных да барацьбы за мір і дружбу, за лепшую будучыню.

75-ю гадавіну з дня нараджэння вялікага беларускага паэта Яні Купалы польскія грамадскія адзначылі вельмі шырока і ўрачыста. У многіх вёсках і гарадах, школах, клубах праводзіліся купалаўскія вечары. Моладзь і старэйшыя людзі яшчэ глыбей знаёмяцца з творчасцю паэта, настаўнікі праводзяць гутаркі аб жыцці і творчай дзейнасці Яні Купалы.

Польскаму насельніцтву шырока вядомыя камедыі Яні Купалы «Паўлінка» і «Прымакі». На гэтых п'есках паста-

лаўскіх дзён школьнікі Беларускай, Вучні Рыбакоўскай школы раіліся з настаўнікамі, як найлепш правесці гэтыя свята. Яны вырашылі сабрацца над рэчкай, правесці гутарку аб жыцці і творчасці Яні Купалы, прачытаць яго творы.

Моладзь беларускага агульнаадукацыйнага ліцэя ў Бельску пад кіраўніцтвам і пры дапамозе настаўнікаў падрыхтавала купалаўскі вечар з удзелам школьнай мастацкай самадзейнасці. У вечары, які адбыўся ў грамадскім доме культуры ў Орлі (Бельскі павет), актыўны ўдзел прынялі таксама вучні.

Школьны моладзь любіць Яні Купалу і імкнецца як найлепш пазнаёміцца з яго творчасцю і пазнаёміць з ёю сялянскіх вёсак і ваколіц.

Танцавальная група выконвае на вечары ў Беластоку беларускі народны танец «Крыжачок».

Фота І. Рыбіскага.

Радыё — у кожнай вёсцы

У Хотымскім раёне праведзена вялікая работа па радыёфікацыі калгаснай вёскі.

Зараз раён поўнацю радыёфікаваны. Тут працую дзесяць калгасных і міжкалгасных

радыёвузлёў. Усяго радыёфікавана пяць тысяч дамоў калгаснікаў.

Беларуская літаратура на Украіне

Узаемнае ўзбагачэнне

Літаратура і культура беларускага народа блізкі і дарогі народ Савецкай Украіны. Агульнае гістарычнае лёсу, блізкасць моў абумовілі сабротскія сувязі паміж культурнамі нашых двух народаў. Гэтыя сувязі, паборнікі якіх яшчэ ў дакстрынічны час выступалі прагрэсіўныя і культурныя дзеячы Беларусі — Францішак Багушэвіч, Максім Багдановіч, а пазней — Янка Купала і Якуб Колас, у гады Савецкай ўлады ўзраці і ўзмацніліся, выліліся ў вялікую творчую дружбу.

Працоўныя Савецкай Украіны заўсёды праяўлялі вялікую цікавасць да літаратуры братаў Беларусі. Выдатныя украінскія савецкія пісьменнікі Паўло Тычына, Максім Рыльскі, Андрэй Малышка, Аляксандр Карнейчук, Вязьмір Сасюра і іншыя многія зрабілі ў справе азнамянення Украінскага чытача з лепшымі здабыткамі беларускай класічнай і савецкай літаратуры, адыццю вялікую ўвагу справе перакладу твораў беларускіх пісьменнікаў на украінскую мову.

Першыя украінскія пераклады беларускай паэзіі з'явіліся ў перыядычным друку яшчэ ў 20-я гады. У 30-х гадах многа прапавалі над перакладамі беларускіх паэтаў Паўло Тычына, Максім Рыльскі, Тэрэн Масюка. У перакладзе Масюкі ў 1936 годзе асобным выданнем выйшла паэма Яні Купалы «Над ракою Арэсай». Балетны ўкраінскі паэты падрыхтавалі да выдання творы Я. Купалы, якія выйшлі ў 1937 годзе. Тады-ж друкуецца творы Якуба Коласа, кніга апавяданняў Кузьмы Чорнага «Верасень», творы З. Вядулі і іншыя.

Але сапраўдны размах справа перакладу беларускай літаратуры на Украіне набыла ўжо ў пасляваенныя гады.

Характэрная ўласцівасць літаратурнага працэсу пасляваеннага часу — яшчэ большае абліжэнне і ўзаемнае ўзбагачэнне братаў нацыянальных літаратур, якое адбываецца, між іншым, і шляхам перакладу лепшых мастацкіх твораў на рускую і іншыя мовы народаў Савецкага Саюза.

Паглыбленае знаёмства з беларускай савецкай літаратурай на Украіне ў пачатковыя гады пачалося з выдання дзюжы — анталогіі «Беларуская савецкая паэзія» і зборніка «Беларуская апавяданні», якія выйшлі да трыццаціга гадавіны з дня заснавання Беларускай Савецкай Соцыялістычнай Рэспублікі.

Выданне анталогіі беларускай савецкай паэзіі ў 1948 годзе з'явілася значнай падзеяй у гісторыі украінска-беларускіх літаратурных сувязей. 34 украінскія паэты прынялі ўдзел у рабоце над перакладамі. У склад рэдакцыйнай калегіі ўвайшлі П. Тычына, В. Сасюра, С. Галаваніўскі, Т. Масюка і іншыя украінскія паэты ўваходзілі і Якуб Колас.

У анталогіі шырока прадставлена беларуская савецкая паэзія ад старажытных прадстаўнікоў — Яні Купалы і Якуба Коласа аж да творчасці паэтаў моладзгага пакалення — Ніны Тарас, Кастэўс Кірзенкі, Анастас Вядуліна — больш 160 твораў дванаці дзюх беларускіх паэтаў. Дзякуючы гэтай кнізе шырокі мас украінскіх чытачоў мелі магчымасць пазнаёміцца з лепшымі ўрамі беларускай савецкай паэзіі, маглі класіфікаваць сваё ўяўленне пра яе тэматычнае і жанравыя багацце, пра прыгожасць і музэчнасць беларускага слова.

Творы беларускіх паэтаў выходзілі на Украіне асобнымі выданнямі.

Паэзія Яні Купалы дарогая Украінцам не менш, чым беларусам. Яго творы выходзілі асобнымі выданнямі на Савецкай Украіне трываць — у 1937, 1947 і 1953 гадах. У апошні зборнік выбранных твораў паэта, які выйшаў пад рэдакцыяй Тычыны, увайшлі, акрамя вершаў і паэм, п'есы «Паўлінка» і «Раскіданае гняздо».

У 1957 годзе асобнай кніжкай выйшла драма Яні Купалы «Раскіданае гняздо» (пераклад Ю. Макарыча).

Шырокая папулярнасць і любоў карыстаецца на Украіні чытачоў творчасцю аднаго з заснавальнікаў сучаснай беларускай літаратуры, класіка беларускай літаратуры Якуба Коласа. Асоб-

ныя пераклады яго вершаў на украінскую мову з'явіліся яшчэ ў 30-х гадах.

У 1951 годзе выйшла вялікая кніжка яго вершаў «Выбраныя творы» пад рэдакцыяй П. Тычыны, у якой дзесяць поўна прадставлена шматлікая творчасць беларускага паэта. У 1956 годзе з'явіўся аўтарызаваны пераклад драмы «Вайна — вайна», выкананы Вігурскай.

Вядома і любіць украінскія чытачы і назіо Аркады Куляшова, вершы якога вызначаюцца глыбокім ідэным зместам і яркавай самабытнасцю мастацкай формы. Асобным выданнем у 1947 годзе выйшла паэма А. Куляшова «Сцяг брыгады» ў перакладзе М. Вісманя. У кніжку выбранных твораў паэта, якая выйшла на Украіне ў 1952 годзе, увайшлі лепшыя вершы Куляшова, а таксама паэмы «Сцяг брыгады», «Прыгоды імбал» і «Новае рэчышча».

З творчасцю Францішка Багушэвіча знаёміць украінскіх чытачоў кніжка яго выбранных твораў, якая выйшла ў 1950 годзе. У кніжку, акрамя вершаў з «Дукі беларускай» і «Смыка беларускага», увайшлі і празаічныя гумарэскі «Паласоўшчык» і «Сведка» ў цудоўным перакладзе Астапа Вішні. Пяпер у Дзяржаўным літаратурным выдавецтве выхуцуюцца да выдання кніга выбранных твораў класіка беларускай літаратуры Максіма Багдановіча і выбранныя вершы Пятруся Броўкі.

Рэпертуар украінскіх тэатраў поўнаўняе сатырычнай камедыяй А. Макаўска «Выбачыце, калі ласка!», якая выдзелена ў Кіеве ў 1954 годзе.

Нямала зроблена і ў справе перакладу беларускай прозы. У зборніку «Беларускія апавяданні» (1949), аб якім гаварылася вышэй, сабраны лепшыя апавяданні беларускіх савецкіх пісьменнікаў. Тут прадставлены тры пакаленні празаікаў. Апаўданы Якуба Коласа, Змітрака Вядулі, Міхаеля Лынькова, Эўдара Самуілавіча, Кузьмы Чорнага, Яні Матра знаёміць чытача з творчасцю старажытнага пакалення беларускіх празаікаў. Спрадзінае пакаленне прадставлена імянамі Ніліна Пестрака і Ліў Гурэскага; моладзое — імянамі Яні

Брыля, Аляксея Кулакоўскага, Тараса Халкевіча, Юрыя Рудэўска.

Выданне зборніка «Беларускія апавяданні» было па сутнасці пачаткам вялікай работы над перакладамі беларускай прозы. У наступныя гады творы беларускіх празаікаў выходзілі на Украіне рэгулярна.

Кніжка выбранных апавяданняў Кузьмы Чорнага выйшла на Украіне ў 1954 годзе. Тут сабраны апавяданні пра барацьбу беларускага народа з імяцкамі захопнікамі ў гады Айчыннай вайны, пра жыццё сялян Заходняй Беларусі да ўз'яднання, пра першыя крокі Савецкай ўлады на землях Заходняй Беларусі. Перакладчыкам — П. Тычыне, П. Панчу, В. Казаньку і іншым — удалося перадаць арыгнальнае пісьменніцкае манера Кузьмы Чорнага, лірызм і сіхалагічную глыбіню яго твораў, у цэнтры якіх заўсёды стаіць паказ унутранага свету героя.

Асобнай кніжкай выйшла і аповесць

тэлешытага празаіка Яні Брыля «У Забалонці дзее» (пераклад Г. Кулініча), твор, які вызначаецца шчырацю і задушыўнасцю, паэтычнай савецкай рэалісці.

Шырокі папулярнасцю карыстаецца на Украіне раман І. Шамкіна «Глыбокая плынь», які выйшаў у Кіеве ў 1954 годзе.

З вялікім раманам Ніліна Пестрака «Сустрачэнне на барыкадах», які апавядае аб рэвалюцыйнай барацьбе працоўных заходніх абласцей Беларусі, украінскі чытач пазнаёміўся неўзабаве пасля выхду яго ў свет на беларускай мове — раман выйшаў на украінскай мове ў 1955 годзе.

Усе гэтыя кнігі сустралі цёплы прым у украінскіх чытачоў і становіваю апаэну друку. Яны не залыжаліся на паліцах кніжных магазінаў.

Н. ВІШНЕУСКАЯ,
С. КРЫЖАНІУСКІ.

Плённыя традыцыі

Неўзабаве украінскі чытач атрымае яшчэ адна высокамастацкі твор. Выйдзе ў свет на украінскай мове раман-трылогія «На ростанях», у якім знайшоў сваё ўвабале талент аднаго з найвыдатнейшых твораў беларускай літаратуры Якуба Коласа.

Якуб Колас добра вядомы шырокаму украінскаму чытачу як народны паэт слаўнай Беларусі, глыбокі лірык і вялікі майстар паэтычнага слова, але не ў меншай ступені ён быў вядомы як празаік. Выхад у свет рамана «На ростанях» на украінскай мове даць магчымасць украінскаму чытачу пазнаёміцца з Якубам Коласам як з заснавальнікам буйных жанраў прозы, першым творцам сацыяльнага рамана ў беларускай літаратуры.

Трылогія, вынік амаль трыццацігадовай працы пісьменніка, дае надзвычай таленавітае адлюстраванне гісторыі беларускага народа.

Як і ўсе гісторыі і культура беларускага народа, гэты раман усім сваім унутраным гучаннем вельмі блізкі да класічнай і найлепшых узораў сучаснай украінскай літаратуры.

І таму ён выклікае ў нас, украінцаў, вялікую цікавасць, як шчыры, майстэрска і шматгранны расказ пра жыццё, побіт і

культуру так блізкага нам народа, пра яго мінулае і барацьбу за лепшую будучыню. Гэты расказ раскрывае непараўнальна багатае, прыгожасць Беларусі, душу добрага, працавітага і таленавітага народа.

Выведзены ў трылогіі вобраз настаўніка Лабановіча з'яўляецца панаўленнем ва Украінскай літаратуры галерэі вобразаў барацьбітоў за шчасце народнае, шукальнікаў вялікай праўды на зямлі.

БІБЛІЯТЭКА ІВАНА ФРАНКА

Пра Інстытут літаратуры імя Т. Г. Шэўчэнка Акадэміі навук Украіны ССР знаходзіцца асабістая бібліятэка вялікага украінскага паэта Івана Якаўлевіча Франка.

Гэтую бібліятэку Іван Якаўлевіч заваяваў навуковаму таварыству імя Т. Г. Шэўчэнка ў Львове, дзе яна і захоўвалася доўгі час. Пяць год назад бібліятэка перададзена была Інстытуту літаратуры імя Т. Г. Шэўчэнка.

Зараз бібліятэкай заглавае родны сын Івана Якаўлевіча Франка — старэйшы Іван Якаўлевіч Франка — старэйшы Іван Якаўлевіч Франка.

Асабістая бібліятэка пісьменніка сведчыць аб шырокіх навуковых інтарэсах Франка, аб яго глыбокай эрудыцыі і вялікай цікавасці да жыцця і літаратуры многіх народаў свету.

У бібліятэцы — звыш 6 тысяч тамоў, з іх прыкладна 3 тысячы надрукаваны кірыліцай, астатнія — лацінскім пісьмом.

Шырока прадстаўлена ў бібліятэцы антычная літаратура. Адных толькі старажытнагрэчаскіх кніг — звыш 410, па класічнай філалогіі — грэчаскай і рымскай — каля трыохсот.

Навука ў бібліятэцы многа ўважлівых выданняў, якія даюць зразіліцы біяграфічнай рэаліі. Да іх ўваходзіць «Кольце забароненых апроксіносіаў» — старажытнагрэчаская кніга на грэчаскай і лацінскай мовах, перавыдадзена ў 1719 г. ў Гамбургу, і інш.

Іван Франко цікавіўся і вывучаў літаратуру украінскага, рускага, нямецкага, данцкага, польскага, чэшскага народаў бібліятэкаў, уключаючы і сваёй бібліятэцы.

Вялікі інтарэс праяўляў Іван Франко да чэшскай літаратуры. У яго бібліятэцы ёсць чэшскай літаратуры, чэшскага пісьменніка Карла Масарыка, вядомага чэшскага савіцкага Карла Гаўлічка-Бароўскага, тырыка Карла Гаўлічка-Бароўскага, тырыка Івана Франка перакладаў на украінскую мову.

Кнігі, сабраныя ў бібліятэцы, сведчаць аб любові Івана Франка да роднай украінскай літаратуры. Пісьменнік сам усё жыццё старанна збіраў, апрацоўваў і выдаваў лепшыя творы украінскай літаратуры і навуковага таварыства Івана Франка ў 1902 г. першы збор твораў выдадзенага украінскага пісьменніка Юрыя Фельдковіча і інш.

Багата прадстаўлена ў бібліятэцы перыядычныя выданні. Сярод іх «Современник», «Отечественные записки», «Северный вестник», «Вестник Европы». Ёсць поўныя комплекты і сучасных аўтураў украінскіх выданняў: «Киевские старина», «Записки выданья», «Киевская старина», «Записки выданья» і інш.

«Літаратурна-навуковы вестник», які пачаў выдавацца ў 1898 г., львоўскі часопіс «Друг», дзе ў 1874 г. (№ 3) быў надрукаваны першы верш Івана Франка «Пісні народныя». Захоўваецца ў бібліятэцы і камплект львоўскага часопіса «Світ», у якім

на працягу 1881—1882 гг. друкавалася аповесць Івана Франка «Барыслаў смецца». Кнігі і перыядычныя выданні бібліятэкі Івана Франка сведчаць аб перададзеным сваёму часу рэвалюцыйным поглядам пісьменніка. Цікавыя ў гэты адносінах кнігі Эмы Аллер (на нямецкай мове) пад назвай «Кніга для дзяцей пралетарыята», камплект газеты «Работнік» — органа рускага сацыял-дэмакратычнага рэвалюцыйнага сацыял-дэмакратычнага рэвалюцыйнага «Молот» і часопіс «Народ», у якім Іван Франко прымаў непарэзаны ўдзел. Неабходна падкрэсліць, што царская цензура забараняла распаўсюджванне часопіса «Народ» у Расіі за тое, як адзначаў цензор, што часопіс «...абнаrodжуе краіну врашчэбнасцю к рускому правітэлю, уне-ташчому будыто бы малоросійскую на-родность».

У бібліятэцы Івана Франка захоўваюцца як мастацкія творы пісьменніка, так і яго навуковыя даследаванні, у прыватнасці прыведзеныя ў этнаграфіі. Для прыкладу прыведзены адзін з іх — «Галіцкія рускі народныя прыпавядкі. Упорядкованы і павіены Д. Р. Ів. Франко», т. 1, II, III.

Іван Франко не толькі цікавіўся і вывучаў народную творчасць, але і сам збіраў, апрацоўваў і выдаваў фальклорныя зборнікі. Любоўю да простых людзей, да іх песень, казак, легенд прасякнута дзейнасць Івана Франка як фальклорыста і этнаграфіста. У народнай творчасці пісьменнік знаходзіў тэмы, ідэі і формы для сваіх твораў.

Цікавіўся Франко не толькі фальклорам украінскага народа, але і творчасцю іншых народаў. Аб яго інтарэсе да фальклора і этнаграфіі Беларусі сведчаць такія кнігі з бібліятэкі пісьменніка: М. Федаровіч «Люд беларускі на Русі Літвінскай», Н. Савосіч «Зборнік беларускіх посто-люччых і зычак рускага насаслення Сяверо-Западнага краю». На тэматычным лісце апаіношага з гэтых зборнікаў рукою Івана Франка зроблены наступныя надпісы: «П. В. Шейна, Беларускае сказанне».

Захоўваюцца ў бібліятэцы і працы беларускага вучонага Е. Ф. Карскага, прысвечаныя даследаванню украінскай літаратуры. Да камплектавання бібліятэкі Іван Франко адносіцца з вялікай любовшчу і стараннасцю. Захаваўшы аднавіты і тэматычны каталог кніг (адавіты і тэматычны), складзены самім пісьменнікам. І толькі ў час вайны Іван Франка запісаў у каталогах прабы і ягоныя імяны.

Асабістая бібліятэка Івана Франка ўяўляе значную цікавасць для даследчыкаў навуковага таварыства імя Шэўчэнка. Яна дае магчымасць больш глыбока раскрыць яго эстэтычныя густы, навуковыя інтарэсы і светапогляд.

Р. ГУЛЬМАН
Н. ФРАЛОВА.

У ГОНАР
ЗНАЙМАЛЬНАЙ ДАТЫ

Адкрыццё помніка А. С. Пушкіну

Лёгі марскі вецер калыша флагі над горадам-героем, над горадам-імянінікам, які ў гэтыя дні спраўдае сваё славінае 250-годдзе. Для жыхароў горада адбылася радасная падзея — Ленінград упрыгожыўся яшчэ адным цудоўным манументальным помнікам. На плошчы Мастацтва, у двары вядомага ансамбля, створанага К. І. Росі, адкрыты помнік А. С. Пушкіну.

Тысячы леныградцаў сабраліся ў скверы супраць будынка Рускага музея. На трыбуне прадстаўнікі леныградскага грамадскасці. Намеснік старшыні Ленсовета А. Кузнецов кароткім уступным словам аб'явіў мітынг адкрытым. Пад гукі Гімна Савецкага Саюза павольна спадае з манумента белая пакрывала, і пад гул апладысментаў паяўляецца бронзавая фігура паэта з натхнёным тварам і адхінутай у бок рукою, які чытае свае неміручыя вершы.

На мітынгу выступілі пісьменнік Д. Грын, мастак І. Сербанов, прафесар М. Алексееў, дырэктар Усеазаонага Пушкінскага музея М. Кулашын, студэнтка С. Белакашова і іншыя.

Закладка новага будынка ТЮГ

Некалькі тысяч леныградцаў, сярод якіх у асабістым пачынанні — будучыя гледачы ТЮГ, сабраліся на будынку Семёнаўскай плошчы, каб прысутнічаць на ўрачыстай закладцы новага будынка ТЮГ.

Ад імя абласнога камітэта КПСС і Ленсовета мітынг адкрыў Л. Чэрняўска. Вакол трыбуны выстройліся піонерскія атрады. Разлашчана каміла. «Падняць флаг! На флак спірна...» Пад гукі ўрачыстага марша адкрылася святая гука.

З ўрачыстай сур'езнасцю юныя піонеры беражна ясуць мелкую дошку і ўстанавілі яе на месцы, дзе кутка вырастае новы будынак тэатра на трыста месца. На дошцы надпіс: «19 чэрвеня 1957 г. у гонар 250 годдзе Ленінграда закладзены новы будынак тэатра юных гледачоў».

Юбілейная выстаўка

Восем залаў Рускага музея расчлінілі дзверы для наведальнікаў. Тут арганізавана выстаўка «Пеняберу — Ленінград у вывучэнні мастацтва». На выстаўцы прадстаўлена многа твораў, якія расказваюць аб развіцці горада пачынаючы амаль з першых дзён яго заснавання і да нашага часу.

Наведальнікі выстаўкі з вялікай цікавасцю знаёмяцца з мастацкімі фарфорам, распісаным па леныградскіх матыхах. Аб сённяшнім абліччы Ленінграда расказваюць шматлікія работы савецкіх мастакоў.

— Сад гэты пасадзілі работнікі аэраклуба яшчэ перад вайной. Працавалі ўсе і курсанты, і камандзіры. Добра памятаю, вяс і тым кутку, — Павел Васільевіч Бабенка, начальнік рамонтнага цаха.

Былыя аэраклубаўцы накіраваліся да дрэў, якія пасадзіў Аляксандр Гаравец. Яны спыніліся паг самай разгалістай яблыні. Маўчана перагледзіў Павел Васільевіч Пархоменка.

— На гэтым месцы, — сказаў ён, — раней нічога не было. А калі пасадзілі яблыні, Аляксандр Канстанцінавіч, памятаю, казаў: «Вос і яшчэ кавалачак савецкай зямлі стаў квітнеючым».

Так успаміналі былыя аэраклубаўцы пра слаўнага сына беларускага народа, пра свайго сябра, таварыша.

А. ЖЫХАРАУ.

Урачыстай закладцы будынка ТЮГ прысутнічалі ўрачыстыя гледачы ТЮГ, сярод якіх у асабістым пачынанні — будучыя гледачы ТЮГ.

Наведальнікі выстаўкі з вялікай цікавасцю знаёмяцца з мастацкімі фарфорам, распісаным па леныградскіх матыхах.

Аб сённяшнім абліччы Ленінграда расказваюць шматлікія работы савецкіх мастакоў.

— Сад гэты пасадзілі работнікі аэраклуба яшчэ перад вайной.

Былыя аэраклубаўцы накіраваліся да дрэў, якія пасадзіў Аляксандр Гаравец.

Неўміручы подзвіг

Не так даўно рабочы даражніц-аэраўтастанцыйнага ўчастка аўтамагістраля Масква — Сімферопаль Сергей Сергееў і яго таварышы Александр Лабачов і Анастасій Чаркасаў адкапалі на гародзе Сергеева на глыбіні больш метра самалет. У яго памятай кабінце знойдзены астаткі лётчыка, ордэн Чырвонага Сцяга, гвардзейскі значок, баявая карта, бортжурнал, пасведчанне, пісьмы.

Час зрабіў сваю справу — многія дакументы ўжо нельга было прачытаць. Захаваўся толькі партыйны білет, загорнуты ў цапафан. Фотакартка вышліла, але можна было прачытаць прозвішча, напісанае чорнай тушшю: Гаравец Александр Канстанцінавіч.

Перад намі крыху пажоўтлая фатаграфія маладога хлопца ў гімнасцёрцы, з партупеяй пера плачо. Просты адкрыты твар, прамы рашчучы погляд, скіраваны ўдалечынь, крыху сістэматычны губы.

Гэта Гаравец Александр Канстанцінавіч, сын беларускага селяніна з вёскі Гаравічы на Віцебшчыне.

Кароткая, але вельмі яркая яго біяграфія. Нарадзіўся ў 1915 годзе. Пасля сканчэння сямігадовай вучышчы ў Віцебскім аэраклубе Асававіхама, а ў 1932 годзе паступіў на Ульянаўскае трохгадовае лётную школу. Адуля атрымаў прызначэнне ў Шахцінскі аэраклуб на пасаду лётчыка-інструктара.

У 1939 годзе адбыліся дзве выдатныя падзеі ў жыцці Аляксандра Канстанцінавіча — яго прынялі ў рады Камуністычнай партыі, і працоўны горада Шахты выбарлі дэпутатам Окцябрскага раённага Савета.

У чэрвеньскія дні 1941 года на нашу краіну напалі фашысцкія захопнікі. Разам з усім савецкім народам стаў на абарону любімы Радзімы і Александр Гаравец. Свой вучэбна-трэнервацкі «У-2» ён амянуў на баявы знічалнік.

Былы начальнік штаба гвардзейскага авіяцыйнага знічалнага палка, у якім служыў Гаравец, гварды палкоўнік запаса Александр Ефімавіч Клешчов успамінае:

— У нас у часці ўсе любілі гэтага высокага бландіна, вясёлага маладога чалавека. Гаравец быў намеснікам камандзіра аскадроны. Ва ўсім акуратны, падцягнуты, карэктны, пры ўсім гэтым смеяўся і рашчучы — такім ён запомніўся мне на ўсё жыццё.

Александр Ефімавіч успамінае, як Гаравец расказаў пра першы збыт ім варажы самалет. У пачатку лета 1943 года

да тут ішлі напружаны бая, які ўвайшлі ў гісторыю пад назвай бітвы на Курскай дузе.

У гэтых баях асабіва ярка праявіўся талент Аляксандра Гаравіча, яго выключнае лётнае майстарства, умненне трапаіна біць ворага. А падзвіг, зроблены ім 6 ліпеня 1943 года, не мае сабе роўнага ў гісторыі авіяцыі.

Адбылося гэта ў раёне Валадзіміраўка — Одысаватка. Савецкія знічалнікі выцеслілі на прыкрыццё нашых войск. Лётчыкі пільна сачылі за павярхам. Час патрулявання скончыўся. Знічалнікі ўвайшлі курс на свой аэрадром. Машына Гаравіча ішла апошняй.

Праўдзіваючы, як і належыць лётчыку, пільна сачыў ён заўважыў заду сабе вялікую групу варажых бомбардзіроўшчыкаў, якія накіроўваліся да пазіцыі нашых войск. Гаравец спрабаваў паведаміць аб гэтым вядучаму, але не ўдалося, бо сапсаваўся радыёперадатчык. Раміненне неспела ігнэмна. Гаравец рэзка разварнуў сваю баявую машыну і на вялікай хуткасці атакаваў ворага. Вогненная траса сапсаваўша на вядучага тэрапраціўніка. Ён нахіліўся, задыміў і, палыхаючы блакіт-наватым полымем, пайшоў уніз. Адкрылі агонь немцы. Але савецкі ас не абараніўся, а наступаў. Хвіліны імклівага бою паялі нясцерпа даўга. Дзяркія атакі савецкага лётчыка ішлі адна за другой.

Вос падпалены другі бомбардзіроўшчык, трэці, паліцкі ўніз чапёрты, пяты... але Гаравец ужо і зноў кідаўся ў атаку. Часу прайшло намянога, а быў збыт ўжо дзевяты бомбардзіроўшчык. Фашысцкі сцярыянік ахапіла паліка, і яны кінуліся на ўдкі. Разграмішы групу варажых бомбардзіроўшчыкаў. Гаравец вяртаўся на свой аэрадром. І тут на яго нечакана напалі чатыры ваяцкі знічалнікі. Аляксандр Канстанцінавіч біўся з імі як асілак, але сілы аказаліся вельмі прароўнымі. Гэта адбылося над хутарам Зарыцкай Двары Беларускай вобласці (РФСФР).

Указам Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР лётчыку-знічалніку Аляксандру Канстанцінавічу Гаравічу прысвоена званне Героя Савецкага Саюза.

Горад гарнікоў — Шахты. Балтыйская, 42. Тут у невялікай дамку, які патанае ў зеляніне фруктовых дрэў, жыў сям'я Аляксандра Гаравіча — яго жонка Валыяціна Андрэеўна і дачка Інга.

Валыяціна Андрэеўна успамінае пра мужа: — Пазнаёмліся мы з Сашам у трыццаці пятым годзе.

Я працавала там на шахце тэлефаністкай, а ён у аэраклубе навучаў курсантаў. Працаваць яму даводзілася вельмі многа. Але пра саміх не забываўся, ва ўсім дапамагаў мне. Бывала, прыдзе з знічалнік. Дроў накіне, вяды прынасе. Любіў і з дачукай пазабавляцца: на руках насіў, расказаў казкі. Жыць-бы ім жыць. Але разлучыла вайна...

У рэдакцыі абласной газеты «Чырвоны сцяг» нам расказаў, што ў Шахтах жыў шмат сяброў Аляксандра Гаравіча. Яны знайшліся і ў калектыве самой рэдакцыі. Тут мы сустрэліся з работнікам партыйнага аадезла Анатыем Курамціхам Захаравым, дырэктарам выдавецтва Канстанцінам Іванавічам Белыніным. Абодва яны вывучалі авіяцыйную справу ў аэраклубе, дзе заняткі кіраваў Гаравец. К. Белынін паказаў фатадыяма, зроблены ў 1938 годзе. На ім група лётчыкаў, а Іван Александр Гаравец тлумачыць заледне перад палётам. І Захарав і Белынін расказалі пра вялікую працавітасць свайго настаўніка.

Прыходзім на месца, дзе рамінае знаходзіўся аэраклуб. Рамінае яго спалена ў час вайны. Цяпер тут рамонтныя майстары, дзе працуюць многія сябры Гаравіча — франтавікі, былыя аэраклубаўцы.

Абедзены перапынак. Мы сядзім на лаўцы ў маладым рамонтным садзе. Дырэктар рамонтных майстаран Павел Васільевіч Пархоменка расказвае:

— Сад гэты пасадзілі работнікі аэраклуба яшчэ перад вайной. Працавалі ўсе і курсанты, і камандзіры. Добра памятаю, вяс і тым кутку, — Павел Васільевіч Бабенка, начальнік рамонтнага цаха.

Былыя аэраклубаўцы накіраваліся да дрэў, якія пасадзіў Аляксандр Гаравец. Яны спыніліся паг самай разгалістай яблыні. Маўчана перагледзіў Павел Васільевіч Пархоменка.

— На гэтым месцы, — сказаў ён, — раней нічога не было. А калі пасадзілі яблыні, Аляксандр Канстанцінавіч, памятаю, казаў: «Вос і яшчэ кавалачак савецкай зямлі стаў квітнеючым».

Так успаміналі былыя аэраклубаўцы пра слаўнага сына беларускага народа, пра свайго сябра, таварыша.

А. ЖЫХАРАУ.

Урачыстай закладцы будынка ТЮГ прысутнічалі ўрачыстыя гледачы ТЮГ, сярод якіх у асабістым пачынанні — будучыя гледачы ТЮГ.

Наведальнікі выстаўкі з вялікай цікавасцю знаёмяцца з мастацкімі фарфорам, распісаным па леныградскіх матыхах.

Аб сённяшнім абліччы Ленінграда расказваюць шматлікія работы савецкіх мастакоў.

— Сад гэты пасадзілі работнікі аэраклуба яшчэ перад вайной.

Былыя аэраклубаўцы накіраваліся да дрэў, якія пасадзіў Аляксандр Гаравец.

Аб сённяшнім абліччы Ленінграда расказваюць шматлікія работы савецкіх мастакоў.

— Сад гэты пасадзілі работнікі аэраклуба яшчэ перад вайной.

Былыя аэраклубаўцы накіраваліся да дрэў, якія пасадзіў Аляксандр Гаравец.

Аб сённяшнім абліччы Ленінграда расказваюць шматлікія работы савецкіх мастакоў.

— Сад гэты пасадзілі работнікі аэраклуба яшчэ перад вайной.

да тут ішлі напружаны бая, які ўвайшлі ў гісторыю пад назвай бітвы на Курскай дузе.

У гэтых баях асабіва ярка праявіўся талент Аляксандра Гаравіча, яго выключнае лётнае майстарства, умненне трапаіна біць ворага. А падзвіг, зроблены ім 6 ліпеня 1943 года, не мае сабе роўнага ў гісторыі авіяцыі.

Адбылося гэта ў раёне Валадзіміраўка — Одысаватка. Савецкія знічалнікі выцеслілі на прыкрыццё нашых войск. Лётчыкі пільна сачылі за павярхам. Час патрулявання скончыўся. Знічалнікі ўвайшлі курс на свой аэрадром. Машына Гаравіча ішла апошняй.

Праўдзіваючы, як і належыць лётчыку, пільна сачыў ён заўважыў заду сабе вялікую групу варажых бомбардзіроўшчыкаў, якія накіроўваліся да пазіцыі нашых войск. Гаравец спрабаваў паведаміць аб гэтым вядучаму, але не ўдалося, бо сапсаваўся радыёперадатчык. Раміненне неспела ігнэмна. Гаравец рэзка разварнуў сваю баявую машыну і на вялікай хуткасці атакаваў ворага. Вогненная траса сапсаваўша на вядучага тэрапраціўніка. Ён нахіліўся, задыміў і, палыхаючы блакіт-наватым полымем, пайшоў уніз. Адкрылі агонь немцы. Але савецкі ас не абараніўся, а наступаў. Хвіліны імклівага бою паялі нясцерпа даўга. Дзяркія атакі савецкага лётчыка ішлі адна за другой.

Вос падпалены другі бомбардзіроўшчык, трэці, паліцкі ўніз чапёрты, пяты... але Гаравец ужо і зноў кідаўся ў атаку. Часу прайшло намянога, а быў збыт ўжо дзевяты бомбардзіроўшчык. Фашысцкі сцярыянік ахапіла паліка, і яны кінуліся на ўдкі. Разграмішы групу варажых бомбардзіроўшчыкаў. Гаравец вяртаўся на свой аэрадром. І тут на яго нечакана напалі чатыры ваяцкі знічалнікі. Аляксандр Канстанцінавіч біўся з імі як асілак, але сілы аказаліся вельмі прароўнымі. Гэта адбылося над хутарам Зарыцкай Двары Беларускай вобласці (РФСФР).

Указам Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР лётчыку-знічалніку Аляксандру Канстанцінавічу Гаравічу прысвоена званне Героя Савецкага Саюза.

Горад гарнікоў — Шахты. Балтыйская, 42. Тут у невялікай дамку, які патанае ў зеляніне фруктовых дрэў, жыў сям'я Аляксандра Гаравіча — яго жонка Валыяціна Андрэеўна і дачка Інга.

Валыяціна Андрэеўна успамінае пра мужа: — Пазнаёмліся мы з Сашам у трыццаці пятым годзе.

Я працавала там на шахце тэлефаністкай, а ён у аэраклубе навучаў курсантаў. Працаваць яму даводзілася вельмі многа. Але пра саміх не забываўся, ва ўсім дапамагаў мне. Бывала, прыдзе з знічалнік. Дроў накіне, вяды прынасе. Любіў і з дачукай пазабавляцца: на руках насіў, расказаў казкі. Жыць-бы ім жыць. Але разлучыла вайна...

У рэдакцыі абласной газеты «Чырвоны сцяг» нам расказаў, што ў Шахтах жыў шмат сяброў Аляксандра Гаравіча. Яны знайшліся і ў калектыве самой рэдакцыі. Тут мы сустрэліся з работнікам партыйнага аадезла Анатыем Курамціхам Захаравым, дырэктарам выдавецтва Канстанцінам Іванавічам Белыніным. Абодва яны вывучалі авіяцыйную справу ў аэраклубе, дзе заняткі кіраваў Гаравец. К. Белынін паказаў фатадыяма, зроблены ў 1938 годзе. На ім група лётчыкаў, а Іван Александр Гаравец тлумачыць заледне перад палётам. І Захарав і Белынін расказалі пра вялікую працавітасць свайго настаўніка.

Прыходзім на месца, дзе рамінае знаходзіўся аэраклуб. Рамінае яго спалена ў час вайны. Цяпер тут рамонтныя майстары, дзе працуюць многія сябры Гаравіча — франтавікі, былыя аэраклубаўцы.

Абедзены перапынак. Мы сядзім на лаўцы ў маладым рамонтным садзе. Дырэктар рамонтных майстаран Павел Васільевіч Пархоменка расказвае:

— Сад гэты пасадзілі работнікі аэраклуба яшчэ перад вайной. Працавалі ўсе і курсанты, і камандзіры. Добра памятаю, вяс і тым кутку, — Павел Васільевіч Бабенка, начальнік рамонтнага цаха.

Былыя аэраклубаўцы накіраваліся да дрэў, якія пасадзіў Аляксандр Гаравец. Яны спыніліся паг самай разгалістай яблыні. Маўчана перагледзіў Павел Васільевіч Пархоменка.

— На гэтым месцы, — сказаў ён, — раней нічога не было. А калі пасадзілі яблыні, Аляксандр Канстанцінавіч, памятаю, казаў: «Вос і яшчэ кавалачак савецкай зямлі стаў квітнеючым».

Так успаміналі былыя аэраклубаўцы пра слаўнага сына беларускага народа, пра свайго сябра, таварыша.

А. ЖЫХАРАУ.

Урачыстай закладцы будынка ТЮГ прысутнічалі ўрачыстыя гледачы ТЮГ, сярод якіх у асабістым пачынанні — будучыя гледачы ТЮГ.

Наведальнікі выстаўкі з вялікай цікавасцю знаёмяцца з мастацкімі фарфорам, распісаным па леныградскіх матыхах.

ЗМЯСТОЎНЫ СПЕКТАКЛЬ

Дзевяны п'есы літоўскага драматурга Ю. Балтушыса «Спяваюць п'еўні» адбыліся ў поўначнай Літве трыццаціх гадоў нашага стагоддзя.

Пачатак першага акта ўздымае нас у жорсткі канфлікт паміж кулацкай Рукені і яе сынам Іонасам. Ён кахае Марыту, даўчыню з небагатай сям'яй. Аднак Рукеза, сёкура і жінка, сабраў ад сваёй будучай жывёліцы не толькі звычайнага пасату, але і вялікай сумы грошай. У распачы Іонас адважва